

Henryk Flame – Król Podbeskidzia

Autor: Maciej Piofczyk

Śląskie Techniczne Zakłady Naukowe w
Katowicach

Opiekun: Grzegorz Drabik

Życie przed II Wojną Światową

- Henryk Flame urodził się 15 stycznia 1918 roku. Był synem Emeryka i Marii z domu Piwowar. Jego ojciec był kolejarem. W trakcie odzyskiwania przez Polskę niepodległości walczył o przyłączenie zagłębia Kawrwińskiego. Krótco po narodzinach Henryka, rodzinny Frysztat został wpierw opanowany przez administrację polską, a następnie w trakcie wojny polsko-czechosłowackiej przez Czechów. W 1920 roku zostali wysiedleni i przenieśli się do Czechowic.

- Uczył się w szkole powszechnej i miejscowym gimnazjum a potem uczęszczał do Bielskiej Szkoły Przemysłowej gdzie zdobył zawód ślusarza mechanika samolotów. Praktykę zawodową i kurs maszynisty odbył w fabryce Karola Ochsenera .

-
- Henryk Flame należał do Orląt Związku Strzeleckiego. W 1936 roku jako ochotnik wstąpił do wojska z zamiarem zostania pilotem. Po złożeniu przysięgi został przydzielony do 22 eskadry 2 pułku lotniczego w Krakowie. Kiedy ukończył kurs mechanika samolotowego rozpoczął szkolenie dla pilotów w eskadrze treningowej 2 pułku lotniczego. Po ukończeniu kursu awansował na starszego szeregowca

-
- W 1938 roku ukończył kurs pilota myśliwców w Wyższej Szkole Pilotażu w Grudziądzu. Następnie powrócił do 2 pułku lotniczego w Krakowie gdzie został przydzielony do 123 eskadry myśliwskiej w stopniu kaprała. W czerwcu 1939 roku wziął udział w kursie specjalizacji myśliwskiej.

Fundacja im.
Narutowicza
Wielkiego

II Wojna Światowa

-
- W trakcie wojny obronnej w 1939 roku w szeregach Brygady Pościgowej bronił nieba nad Warszawą. 1 września podczas walk nad Legionowem kpr. Flame zmuszony został do lądowania z powodu ostrzelania jego samolotu.

- Z 6 na 7 września 123 eskadra została wycofana z Warszawy na podlubelskie lotniska a następnie do Bełżyc, kolejno do Łuckiem, Młynowa. 12 września eskadra znowu wróciła do Lublina skąd wykonywali loty patrolowe. Z powodu braku paliwa podczas jednego z takich lotów Flame musiał lądować w Łuszczowie.

-
- Najprawdopodobniej 19 września przekroczył granicę węgierską wraz z konwojem paliwa utworzonego przez mjr. Stefana Janusa
-

Fundacja im.
Kazimierza
Wielkiego

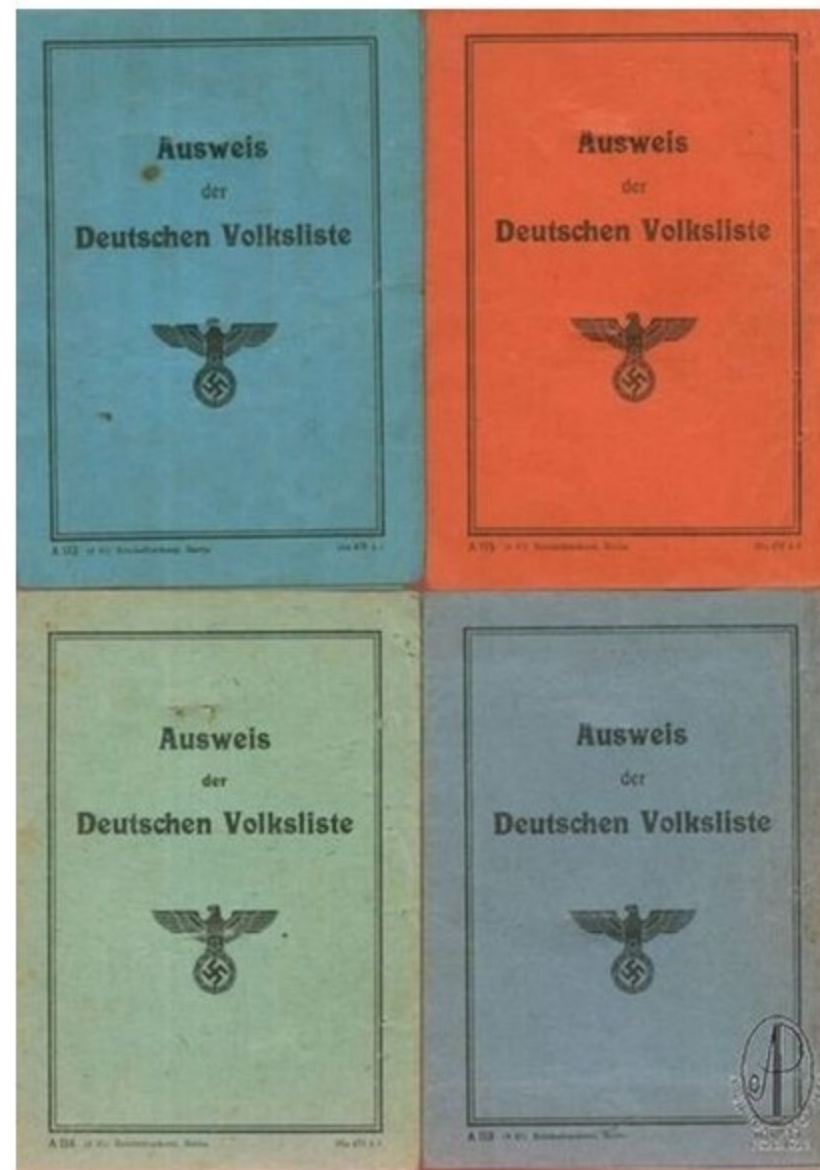

- Po przekroczeniu granicy został internowany i osadzony w Budapeszcie, następnie przeniesiono go do miejscowości Nagykáta skąd uciekł w listopadzie 1939 roku. Potem ukrywał się u węgierskiego gospodarza jednak po przekazaniu władzą o jego miejscu ukrywania się został przekazany Niemcom i przeniesiony do obozu jenieckiego w Austrii.

- W 1940 roku dzięki pomocy rodziny, pochodzeniu z Zaolzia oraz niemiecko brzmiącemu nazwisku został wypuszczony do domu rodzinnego w Czechowicach.

- Po powrocie do domu Henryk Flame rozpoczął prace jako maszynista na miejscowej kolei. W Czerwcu 1940 roku ożenił się z Józefą Głupi z którą miał dwie córki. Po wprowadzeniu na terenie Górnego Śląska volkslisty został wpisany do III grupy narodowościowej. W tym samym czasie związał się z organizacjami konspiracyjnymi. Założył Harcerską Armię Krajową podległą AK. HAK zajmowała się wywiadem i sabotażem.

-
- Po otrzymaniu wezwania do Wehrmachtu i ryzyku dekonspiracji Flame uciekł do lasu. Przed ucieczką doprowadził do zderzenia lokomotywy z obrotnicą kolejową w Czechowicach co doprowadziło do kilkudniowego paraliżu lokalnego ruchu kolejowego. Początkowo dołączył do AK „Barania Góra” jednak po śmierci dowodzącego oddziału podzielił się na samodzielne grupy. Flame przejął dowództwo nad jedną z takich grup i przyjął pseudonim „Grot”.

- Jesienią 1944 r. oddział „Grota” podporządkował się dowództwu Narodowych Sił Zbrojnych, sam Flame zaś 28 października złożył w Czechowicach przysięgę na członka NSZ.

Walka z sowieckim okupantem

-
- Armia Czerwona wkroczyła do Czechowic 12 lutego 1945 roku. Henryk Flame na zalecania NSZ, wraz z swoim oddziałem ujawnili się, jednocześnie zachowując struktury konspiracyjne, oddał się do dyspozycji „władzy ludowej” i objął stanowisko komendanta miejscowego komisariatu Milicji Obywatelskiej. Ciągłe jednak realizował wytyczne NSZ, Henryk Flame obsadził swoimi ludźmi komisariat i inne podległym mu jednostki, gromadził wokół siebie ludzi opozycyjnych komunistom oraz jednocześnie gromadził broń przygotowując się do konfrontacji z komunistami

-
- Na początku maja 1945 roku zagrożony dekonspiracją Henryk Flame uciekł do lasu wraz z swoimi ludźmi. Wtedy również zaczął używać pseudonimu „Bartek” oraz jednocześnie odtworzył oddziały partyzanckie VII Okręgu Śląsko-Cieszyńskiego Narodowych Sił Zbrojnych. Rozpoczął tym samym tak zwaną „drugą konspirację”. Podczas spotkania z por. Jerzym Wojciechowskim mianowany został porucznikiem NSZ.

-
- Od maja 1945 do lutego 1947 dowodził największą grupą niepodległościową na Śląsku Cieszyńskim. Jego ugrupowanie liczyło wtedy ponad 300 dobrze uzbrojonych żołnierzy. Organizacja była podzielona na kilka oddziałów. Łącznie przeprowadzono ok. 340 akcji zbrojnych, w tym ok. 200 akcji ekspropriacyjnych. Zgrupowanie rozbiło 12 posterunków MO, 5 placówek UBP i 3 placówki WP. W wyniku bezpośrednich akcji zgrupowania śmierć poniosło łącznie 59 osób, w tym 22 osoby prywatne, 11 członków PPR, 11 milicjantów, 4 pracowników bezpieczeństwa, 6 żołnierzy LWP, 3 żołnierzy czechosłowackich, 1 członek ZMW oraz 1 żołnierz sowiecki

Operacja „Lawina”

-
- 3 maja 1946 roku grupa po dowództwem Henryka Flamego wkroczyła do Wisły w której przeprowadziła defiladę z okazji święta konstytucji w pełni umundurowanych i uzbrojonych żołnierzy NSZ. Było to ewenementem w państwach zajętych przez komunistów.

-
- W 1946 do struktur ugrupowania Flamego przeniknął Henryk Wendrowski ps. „Lawina” – agent bezpieki. Podając się jako członek dowództwa NSZ nakłonił „Bartka” aby przerzucić większą część ugrupowania na Ziemię Odzyskane aby tam kontynuować działania partyzanckie. Jednak przerzut okazał się podstępem zainicjowanym i kontrolowanym przez UB w ramach akcji likwidacyjnej podziemia niepodległościowego.

- We wrześniu 1946 roku większa część żołnierzy została wywieziona i zamordowana w okolicach wsi Barut i okolicach lotniska w Starym Grodkowie. W wyniku śledztwa IPN udało się ustalić dane osobowe bądź pseudonimy 75 osób które zginęły w wyniku prowokacji.

-
- Flame zgodził się na akcje przerzutu pomimo ostrzeżeń o możliwej prowokacji. Antoni Biegun „Sztubak” odmówił wykonania rozkazu przerzutu i tym samym uratował życie ok 60 osobom. Z masakry udało się uciec jednemu żołnierzowi – Andrzejowi Bujakowi „Jędrek”. Po dotarciu do Flamego i opowiedzeniu o prowokacji nie chciano mu wierzyć. W PRL-u oficjalne stanowisko historyczne mówiło o tym że żołnierze oddziału „Bartka” stanęli przed sądem i otrzymali wyroki które w wyniku amnestii szybko skrócono. W 1946 roku oddziały Flamego zaczęły tracić na inicjatywie z powodu licznych obław na jego oddziały.

Śmierć

-
- 22 lutego 1947 roku po uchwaleniu amnestii rozpoczęto ujawnianie oddziałów. Sam Henryk Flame wraz z najbliższym otoczeniem ujawnił się dopiero 11 marca 1947 roku w Cieszynie. Po złożeniu broni osiedlił się w rodzinnym domu w Czechowicach. Jesienią 1947 roku wraz z swoją partnerką z okresu „drugiej konspiracji” – Anną Szweda udał się w okolice Barutu gdzie prawdopodobnie poznał część prawdy na temat śmierci swoich podwładnych.

-
- Henryk Flame został zabity 1 grudnia 1947 roku w gospodzie w Zabrzegu pod Czechowicami przez miejscowego milicjanta Rudolfa Dadaka. Według hipotezy Tomasza Grenicha akcja była zaplanowana przez Władysława i Antoniego pajaków – referentów UB i przyjaciół Flamego z czasów przedwojennych, którzy mieli się obawiać wyjawienia przez „Bartka” niewygodnych politycznie faktów z ich życia. Z kolei Jan Kantyka sądzi że Dadak działał sam. Twierdzi on że brat zamachowca miał zostać zabity przez Henryka oraz że bezpośrednio przed morderstwem Flame zaproponował zamachowcowi tzw. „kolejkę”.

- Rudolf Dadak został uznany za niepoczytalnego i w lutym 1948 roku został skierowany do zakładu psychiatrycznego z którego wyszedł w kwietniu tego samego roku. Śledztwo zostało umorzone w 1948 roku a Rudolf Dadak wrócił do pracy jak milicjant.
- Kapitan Henryk Flame jest pochowany na cmentarzu miejskim w Czechowicach-Dziedzicach.
- W 2017 roku został odznaczony pośmiertnie Krzyżem Komandorskim Odrodzenia Polski „za wybitne zasługi dla niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej”.

Ś.P.

JÓZEF GLUPI ✦ 3.2.1892 ✦ 17.5.1972	HENRYK FLAME ✦ 15.1.1918 ✦ 1.12.1947
OTYLIA GLUPI ✦ 19.12.1896 ✦ 8.1.1983	JÓZEFA FLAME ✦ 29.4.1920 ✦ 8.7.1992
	EUGENIUSZ MĘDRZAK ✦ 19.10.1936 ✦ 17.5.2008

Dziękuję za uwagę

Bibliografia

https://pl.wikipedia.org/wiki/Henryk_Flame#cite_note-CITEREFGreniuch201615-16-3
<https://nto.pl/mord-w-barucie-zagadka-bedzie-wyjasniona/ar/4070375>
<https://bielskobiala.naszemiasto.pl/rocznica-smierci-henryka-flame-bartka-uroczysta-msza/ar/c1-3938815>
http://nsz.beskidy.pl/biogramy_dowodcow/bartek
<https://archive.ph/1eyED>
<https://kotwicepamieci.pl/pl/henryk-flame-bohaterski-dowodca-nsz-na-podbeskidziu-cz-1>
<https://kotwicepamieci.pl/pl/henryk-flame-bohaterski-dowodca-nsz-na-podbeskidziu-cz-2>
<https://chwalazapomniana.pl/pozostalismy-wierni-czyli-ostatnia-defilada/>

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:HenrykFlame1.jpg>
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:POL_Zabrzeg_Restauracja_pod_Zapor.JPG
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:POL_Zabrzeg_Restauracja_pod_Zapor%C4%85_-_tabliczka.JPG
<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:HenrykFlame2.jpg>
<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:HenrykFlame.jpg>
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Freistadt_-_schloss_1900.jpg
http://www.historia.beskidia.pl/4886_bielsko_-_biala_szkola_przemyslowa_stare_zdjecie.html
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Swi%C4%99to_2_pulku_lotn_w_Krakowie_-_samoloty_121_i_122_eskadry_mysliwskiej_w_locie_NAC_1-W-1572-17.jpg
<https://edupolis.pl/przedwojenna-szkola-podniebnych-mistrzow-w-grudziadzu/>
<https://www.smartage.pl/kampania-wrzesniowa-1939/2/>
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:P11_before_takeoff.jpg
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:113_114_esk_mysl.png
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Stefan_Janus.jpg
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Saint_George_Church_aerial_Nagy%C3%A1ta.jpg
<https://tramwajcieszynski.pl/czechowice-dziedzice-to-jeszcze-slask-cieszynski/>
<https://dziennikzachodni.pl/v-jak-volkslista-slaski-slownik-pojec-kontrowersyjnych/ga/776957/zd/1557031>
<https://podroze.gazeta.pl/podroze/7,114156,25977239,barania-gora-sprawdz-co-musisz-wiedziec-przed-wejsciem-na-szczyt.html>
[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sign_\(cross\)_of_Narodowe_Si%C5%82y_Zbrojne_\(NSZ\)_at_plaque_in_Sanok.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sign_(cross)_of_Narodowe_Si%C5%82y_Zbrojne_(NSZ)_at_plaque_in_Sanok.jpg)
<https://tramwajcieszynski.pl/wyzwolenie-czechowic-dziedzic-11-luty-1945/>
[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:J%C3%B3zef_Wojciechowski_\(aviator,_-1923\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:J%C3%B3zef_Wojciechowski_(aviator,_-1923).jpg)
<https://chwalazapomniana.pl/pozostalismy-wierni-czyli-ostatnia-defilada/>
<https://archiwum.allegro.pl/oferta/nowe-nad-wisla-defilada-3-maj-foto-1939-i6393763546.html>
<https://historia.org.pl/2017/03/01/zdrajca-wykletych-kpt-lawina-czyli-henryk-wendrowski/2-40/>
http://historiawisly.pl/wiki/index.php?title=Andrzej_Bujak
<https://www.tvpparlament.pl/retransmisje-vod/inne/zlozenie-przez-prezydenta-andrzeja-dude-wienca-w-miejscu-kazni-na-polanie-hubertus/27102534/prezydent-andrzej-duda-zlozy-wieiec-na-polanie-hubertus-kolo-wsi-barut-fot-tvp-info/27102584?date=20180724>
<https://wiadomosci.onet.pl/kraj/pierwsze-dni-ii-wojny-swiatej-na-zdjeciach/shz1b8e>
https://fotoblogia.pl/11827_zobacz-piekno-dwudziestolecia-miedzywojennego-w-polsce-na-zabytkowych-zdjeciach
https://podziemiezbrojne.ipn.gov.pl/zol/teksty-histeryczne/88080_OPERACJA-LAWINA-UBecka-zbrodnia-bez-precedensu.html
<https://odkrywca.pl/operacja-lawina-cz-6-zaglada-ii-transportu/>
https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/38960_Zolnierze-Wykleci-walka-o-Polske.html
<http://www.podziemiezbrojne.pl/?p=14>
<https://niebieskaeskadra.pl/?control=8&id=1797>